

Käyttölupa kromaa irtoaa toimimalla oikein

■ **Luvanvaraisiksi muuttuneiden kromaattien käyttölupan saaminen on ollut Euroopassa hidas ja hankala prosessi. Suomalaisyrietykset pääsivät nopeasti maaliin, kiitos hyvin tehdyn hakemuksensa.**

Tero Koski

Kromipinnoitteet ovat tuttuja niin kahvinkeitinistä ja jääkaapeista kuin kylpyhuoneen kalusteista ja autojen pus-kureista.

Pinnoitteita käytetään myös hydraulisissa sylintereissä ja männissä, teollisissa puristimissa ja pumpuissa, kaivos-teollisuuden ja maatalouden laitteissa, tekstiili- ja painantakomponenteissa ja lukemattomissa muissa sovelluksissa.

Euroopan unionin kemikaaliasetus Reach teki monien kromaattien käytöstä luvanvaraista syyskuussa 2017 ja tammikuussa 2019. Luvanvaraisten aineiden listalla on nyt kaikkiaan 11 kuusiarvoista kromiyhdistettä, muun muassa kromitrioksidi, natriumdikromaatti ja kaliumdikromaatti.

Aineita käytetään laajasti kromauksessa ja muuntopinnoittamisesta, joten

lupamenettely vaikuttaa useisiin teollisuudenaloihin.

Kromausta ja muuntopinnoitusta harjoittavia yrityksiä on ympäri Eurooppaa tuhansia. Niiden koot vaihtelevat muutaman hengen työpajoista suuriin, useiden satojen työntekijöiden yhtiöihin.

Jokainen yrityksistä tarvitsee luvan voidakseen jatkaa kuusiarvoisten kromaattien käyttöä Euroopan talousalueella.

Liikkeelle yhteisestä ylätason hakemuksesta

Kromiyhdisteiden käyttäjille ydinkysymys oli, kuinka tehdä lupahakemus mahdollisimman tehokkaasti, kun käyttäjiä on paljon ja ne edustavat eri aloja.

Loogisimmaksi vaihtoehdoksi katsottiin kaikenkattava ylätason lupahakemus, joka käsittäisi kaikki kromaattien jatkokäyttäjät.

Tästä lähtökohdasta lähti ensimmäisenä liikkeelle kromitrioksidin käyttäjien muodostama konsortio *The Chromium Trioxide Authorisation Consortium* (CTAC).

Konsortioon kuului yli 15 jäsentä toimitusketjun joka tasolta. Jäsenet valmistelivat yhdessä lupahakemuksen

kuudelle laajalle kromitrioksidin käyttökategorialle. Hakemuksen tarkoitus oli kattaa kaikki mahdolliset jatkokäyttäjien käytöt.

Tämän jälkeen suurimmat kromitrioksidia EU-markkinoille toimittavat ylätason toimijat muodostivat konsortion nimeltään *a CTAC Submission Consortium* (CTACSub) jättääkseen lupahakemuksen Euroopan kemikaalivirastoon Echaan.

Yksi hakemuksen käyttökategorioista oli kovakromaus. Hakemuksen arvioitiin kattavan 1 500 jatkokäyttäjää.

Vasta lupahakemuksen toimittamisen jälkeen ilmeni, että CTACSubin valitsema lähestymistapa jätti monia kysymyksiä avoimiksi.

Ketkä olivat kromitrioksidin todellisia käyttäjiä? Miten kromitrioksidia todellisuudessa käytettiin? Oliko riskienhallinta kromitrioksidin käyttäjillä riittävällä tasolla? Oliko uskottavaa, että kromitrioksidille ei olisi vaihtoehtoja missään hakemuksen käyttökategorioissa?

Näin monen epävarmuustekijän arveltiin johtavan siihen, että hakemuksen olisi vaikea läpäistä Echan ja Euroopan komission tarkastelua. Juuri niin kävikin.

Syyskuussa 2016 Echan komiteat

Kromipinnoite tekee esineestä kovan, kiiltävän ja kulutusta kestävän.

Adobe Stock

teille

puolsivat hakemuksen hyväksymistä mutta tiukoin ehdoin. Sen sijaan komissio ei ole vielä pystynyt tekemään asiassa päätöstä.

Pitkällä tiellä riittänyt mutkia

EU:n jäsenvaltiot, kansalaisjärjestöt ja monet muut sidosryhmät ovat arvostelleet voimakkaasti sekä CTACSubin hakemusta että kemikaaliviraston ja komission toimintaa sen käsittelyssä.

Vaikka Echan komiteat olivat kaikkien hakemuksessa esitettyjen käyttötarkoitusten hyväksymisen kannalla, ne suhtautuivat sen tulokulmaan hyvin kriittisesti.

Komiteat suosittelivat lyhyempiä uudelleentarkastelujaksoja kuin hakijat pyysivät. Viidelle kuudesta käytöstä komiteat suosittelivat erittäin tiukkoja käyttöehtoja ja seurantarjestyä.

Komissio sai komiteoiden mielipiteen vuonna 2016. Siitä käynnistyi yli kaksi vuotta kestänyt kiivas väittely.

Komissio ei voi hylätä hakemusta, sillä kromaattit ovat käyttäjilleen, muun muassa ilmailu- ja avaruusteollisuudelle, kriittisen tärkeitä. Hakemuksen hylkääminen vaikuttaisi laajasti koko Euroopan talouteen, sillä jatkokäyttäjien

määrä on useita tuhansia.

Samoihin aikoihin kemikaalivirastolle jätettiin muitakin samantyyppisiä ylätason lupahakemuksia kromaattien käyttöön. Niiden kohtalo Echan komiteoissa ja komissiossa oli sama kuin CTACSubin.

Viimein helmikuussa 2019 näytti, että kompromissiin olisi päästy. EU:n jäsenvaltioiden edustajien muodostama Reach-komitea päätti hyväksyä CTACSubin hakemuksen.

Ilo oli kuitenkin ennaikainen. Heti maaliskuussa EU:n tuomioistuin kumosi jo myönnettyt luvat lyijykromaattien käyttämisestä maaleissa.

Tuomiossa vaadittiin, että komissio harkitsee CTACSubin asiaa uudelleen. Oikeus totesi erikseen, että komissio ei voi myöntää lupaa, jos hakemuksessa on epävarmuutta siitä, onko kromaateille vaihtoehtoisia aineita saatavissa.

Mukaan tuli myös Euroopan parlamentti. Se antoi myöhemmin maaliskuussa päätöslauselman, jossa vaadittiin komissiota harkitsemaan uudelleen lupahakemuksen hyväksymistä.

Parlamentti vaati komissiolta myös säännöksiä, joilla jatkokäyttäjien edellytettäisiin hankkivan käyttöluva omille yksittäisille alatazon käyttöilleen.

Nyt marraskuussa näyttää siltä, että komissio aikoo vihdoinkin hyväksyä joitakin CTACSubin hakemuksessa anotuista käyttötarkoituksista. Myönteisiä uutisia lienee tulossa myös muille päätöstä odottaville ylätason lupahakemuksille.

Vielä ennen lopullista päätöstään komissio kuitenkin edellyttää, että luvanhakijat tekevät esimerkiksi koristekromauksen ja joidenkin muiden käyttöjen osalta niin sanotun korvaussuunnitelman.

Suomalaiset tekivät sen toisin

Rinnakkain CTACSubin hakemuksen kanssa lähti aikoinaan käyntiin myös lupahakemus, jonka takana oli muutama suomalainen kromitrioksidia jatkokäyttävä pk-yritys.

Suomalaisfirmat ymmärsivät jo varhain, että kaikenkattavassa ylätason hakemuksessa on liikaa epävarmuustekijöitä. Ne alkoivat siksi vuonna 2014 työstää yhteistä hakemusta, jota voidaan kutsua jatkokäyttäjävetoisen näkökulman edelläkävijäksi.

Yritykset jättivät kovakromausta var-

ten tehdyn hakemuksensa kemikaalivirastoon vuonna 2015. Ne saivat komissiolta myönteisen päätöksen jo vuonna 2017 ja ovat sen jälkeen voineet keskittyä varsinaiseen leipätyöhönsä.

Hakemuksen menestyksessä avainasiat olivat samankaltaisen hakijaryhmän muodostaminen sekä keskittyminen jokaiseen yksilölliseen datapistteeseen ja tarkkaan yrityskohtaiseen tiedonkeruuseen.

Tämän ansiosta ryhmää avustanut konsulttiyritys saattoi ryhmitellä, analysoida ja esittää hakemuksen tiedot muodossa, joka vakuutti Echan komiteat ja EU-komission siitä, että sopivia vaihtoehtoja kromitrioksidille hakijoiden käyttötarkoituksessa ei ole ja että jatkuvan käytön riskit on minimoitu.

Tarkistusraporttien määrä alatazon jatkokäyttäjien 11:n kuusiarvoisen kromaatin käytöstä kasvaa tätä nykyä jatkuvasti. Tämä lähestymistapa näyttää olevan toteuttamiskelpoisin ratkaisu käyttöluvan saamiseen.

Tässä vaiheessa on epätodennäköistä, että kromaattien käyttöluvista tehtäisiin lisää kaikenkattavia ylätason hakemuksia.

Mikäli jatkokäyttäjät haluavat hyödyntää kromaatteja myös tulevaisuudessa, niiden tulee siis valmistautua tekemään yksilöllisiä tai samankaltaisen käyttäjäryhmän kanssa yhteisiä lupahakemuksia.

Suomalaisten kromi(VI)-yhdisteiden jatkokäyttäjien kannattaa harkita vaihtoehtojaan ja strategiaansa lupahakemuksen tekemiseen niille sovelluksille, joissa kromaattien korvaaminen vaikuttaa mahdottomalta.

Kovakromaajille uusi pähkinä purtavaksi on metallinen lyijy. Se saataan siirtää kandidaattilistalta luvanvaraisten aineiden luetteloon. Vaikka kromaajat korvaisivat kromi(VI)-yhdisteen esimerkiksi kromi(III)-yhdisteellä, niiden on mahdollisesti tehtävä lupahakemus prosessissa hyödynnettäville lyijyanodeille tai korvattava ne muilla anodeilla. □

Kirjoittaja työskentelee sosioekonomisen analyysin vanhempana asiantuntijana konsulttiyritys REACHLaw Oy:ssä.
tero.koski@reachlaw.fi

Alkuperäinen teksti on luettavissa kokonaisuudessaan osoitteessa www.kemia-lehti.fi.